Връх в летописа на музикалните празници

Фестивалът е празник. А ръстът на един фестивал се мери със значимостта на събитията в него. Тръгваме от тук и без излишна скромност ообщаваме, че тазгодишните „Мартенски музикални дни" очертаха един твърде висок художествен, празнично-приемлив хоризонт.

Убедена съм, че често ще се връщаме към юбилейното, 25-то издание на фестивала, и то не толкова заради респект тиращата календарна възраст на традицията, колкото заради нейната завидна зрялост. С други думи, за русенци тази фестивална година беше особено щедра и плодовита — висока кулминация на четвъртвековния опит и фестивален престиж.

Най-напред това беше един тематично много силен фестивал, фестивал с репертоарни идеи, проведени решително и категорично. От години насам той не е защитавал така ярко и релефно кантатно-ораториалния профил на своята специфика — 5 кантатно-ораториални заглавия за две седмици (без да включвам тук концертното изпълнение на фрагменти из оп. „Едип цар" на Енеску)! Какво изобилие, каква смелост за организаторите — това не се случва на всеки фестивален пол... случайност? Едва ли! Тук виждаме по-скоро една твърде последователна и цялостна естетика в програмирането, настойчива и целенасочена в своите конкретни решения. Поуката е недвусмислена, а опитът — гаранция за успеха на идещите фестивални години.

Да се върнем към събитията. 40-годишнината от победата над хитлерофашизма се превърна във висока отправна точка за фестивала най-вече с реализацията на уникалната българска премиера на „Военен реквием" от Бритън. До него, в тематична близост, ще поставим и „Кантата за мира" от Д. Тъпков.

По свой начин в тази тема се вписа и един от най-интересните, късни опуси на Барток „Дивертименто" за струнен оркестър (в програмата на „Софийски солисти").

Не по-малко активен беше и вторият тематичен паралел във фестивалната програма, свързан с 300-годишнината от рождението на Бах и Хендел — Меса в си-минор и ораторията „Месия" — две монолитни „колони" в репертоарната панорама. И веднага до тях, макар и не така мащабни по обем — инструменталните концерти на Бах, с още една българска премиера, представена от н. а. Георги Бадев. От своя страна, първото изпълнение на „Вариации и фуга върху тема от Хендел" на Кр. Кюркчийски в програмата на Русенската филхармония прозвуча като един жив, освежителен отзвук от предкласичната музика, възможен като че ли само в партитурите на Кюркчийски.

Внушителни, провокиращи заглавия, мащабни изпълнения — истински вълнуващи събития за българската музикална култура. Към тях може да прибавим и пъстрото множество от автори и произведения във фестивалната програма, които в една или друга степен носеха печата на една репертоарна „новост", откривателство, или дори, добре премерения експеримент — експеримент и за изпълнители, и за публика (програмата от втория концерт на Казахския оркестър със съвременни автори като Жубанова, Рахмадиев; Концертът за цигулка от Берг в програмата на Берлинския оркестър, или Брукнеровата Седма симфония на Русенската филхармония). Струва ми се, че повече от всякога тази година фестивалът намери един остро актуален, съвременен облик, в който не беше трудно да открием свежия дух на новаторството в репертоарните идеи.

Имаше какво да извлечем като поука и в изпълнителско отношение. Най-напред, защото редом с традиционната художествена висота на познатите фестивални гости — берлинския симфоничен оркестър с диригент Х. П. Франк, Оркестъра на румънското радио и телевизия с Йосиф Конта и Катовицката филхармония с Карол Стрия, фестивалът ни подари и едно свое откритие — Оркестърът на Казахската ССР с диригент Абдрашев. Откритие, което имаше преди всичко сериозна художествена и познавателна стойност. От българските състави великолепна изненада, с инструментална култура и професионална зрялост, за нас безспорно участието на Варненския оркестър, като един от реализаторите на Британовия „Реквием". Камерният ансамбъл „Софийски солисти" със з. а. Емил Табаков, поетичната вечер с н. д. и. к. Любомир Левчев, н. а. Г. Бадев, н. а. Н. Евров, з. а. Минчо Минчев, малкият Вадим Репин, чудесните русенски хорове „Родина", „Дунавски звуци" и „Дунавски вълни" — всички бяха едно високо мерило за художествената стойност на фестивала, далеч надхвърлящ обикновения фестивален делник. Нека към това прибавим и сериозно разширения и добре осмислен тази година обхват на т. н. „съпътстващи" фестивала събития, които все по-настойчиво търсят реалния обществен и социален отзвук, чрез нови организационни решения, нови форми. Тук може да се говори твърде дълго и за теоретичната конференция, и за цигулковия семинар в СМУ „Проф. В. Стоянов" на Захар Брон (дано да стане традиционен), и за концертите извън седалището на фестивала. . . Много са днешните проекции на русенския фестивал. Но сякаш неизменно си остава едно — публиката, жадна, настойчива, все по-взискателна, и още нещо — престижът на нашата изпълнителска култура, а заедно с това и висотата на този достоен фестивален форум, сбиращ като във фокус цвета и постиженията на музикалното изпълнителство.

Ива ИЛИЕВА